

BŁOGOSŁAWIONA MATKA ELŻBIETA RÓŻA CZACKA – ŻYCIE I DZIEŁO

Zestawienie bibliograficzne materiałów dostępnych w W-MBP w Olsztynie oraz online

Matka Elżbieta Róża Czacka (1876-1961) to patronka niewidomych, słabowidzących oraz osób pracujących z niepełnosprawnymi. Zakonnica, prekursorka polskiej myśli tyflopedagogicznej, założycielka Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach i zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża. Została ustanowiona patronką roku 2026 przez Senat Rzeczypospolitej Polskiej.

KSIAŻKI

1. Listy / Elżbieta Czacka, Stefan Wyszyński ; wprowadzenie Andrzej Gałka ; przygotowała do druku Maria Prussak [online]. - Warszawa : Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2006. – 111 s. – [Dostęp: 18.02.2026].
Tryb dostępu: <https://stwedwig.ca/wordpress/wp-content/uploads/2021/09/listy-mcz-st-kard-w.pdf>
2. Rozwój polskiej pedagogiki specjalnej w świetle dokonań jej twórców : szkic do portretu historycznego pedagogiki rewalidacyjnej i resocjalizacyjnej / Marzena Dycht. - Warszawa : Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, 2006. – 200 s.
W książce na stronach 51-60 znajduje się opis życia i działalności Elżbiety Róży Czackiej, jako jednej z prekursorów polskiej myśli tyflopedagogicznej.
Informatorium. Czytelnia: P 376
[Link do katalogu](#)

ARTYKUŁY Z KSIĄŻEK

1. „Być” a „stawać się” osobą w rodzinie / Małgorzata Łobacz // W: Biografie rodzinne i uczenie się / redakcja Elżbieta Dubas, Arkadiusz Wąsiński, Aneta Słowik : Tom 8. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego - 2021. – S. 59-70 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://dspace.uni.lodz.pl/bitstream/handle/11089/56537/59-70-Lobacz.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
2. Dzieło Lasek wczoraj i dziś (reportaż) / Dawid Gospodarek // W: Kardynał Stefan Wyszyński i Matka Elżbieta Róża Czacka - nauczyciele i świadkowie miłości Boga, Bliźniego i Ojczyzny : Edukacyjna sesja wykładowa 23 czerwca 2021 r. Dom Arcybiskupów Warszawskich. - Warszawa : Fundacja na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej, 2021. – S. 41-47 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2021/06/Materialy_pomocnicze_2021.pdf
3. Kard. Wyszyński i Matka Czacka – Święci się zawsze gdzieś spotkają / Andrzej Gałka // W: Kardynał Stefan Wyszyński i Matka Elżbieta Róża Czacka - nauczyciele i świadkowie miłości Boga, Bliźniego i Ojczyzny : Edukacyjna sesja wykładowa 23 czerwca 2021 r. Dom Arcybiskupów Warszawskich. - Warszawa : Fundacja na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej, 2021. – S. 24-28 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2021/06/Materialy_pomocnicze_2021.pdf
4. Matka Czacka nie skupiła się na sobie w swoim cierpieniu (rozmowa) / Radosława Podgórska (osoba udzielająca wywiadu), Maria Czerska (osoba przeprowadzająca wywiad) // W: Kardynał Stefan Wyszyński i Matka Elżbieta Róża Czacka - nauczyciele i świadkowie miłości Boga, Bliźniego i Ojczyzny : Edukacyjna sesja wykładowa 23 czerwca 2021 r. Dom Arcybiskupów Warszawskich. - Warszawa : Fundacja na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej, 2021. – S. 35-40 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2021/06/Materialy_pomocnicze_2021.pdf

5. Matka Elżbieta Róża Czacka – najważniejsze wydarzenia życia / Maria Czerska // W: Kardynał Stefan Wyszyński i Matka Elżbieta Róża Czacka - nauczyciele i świadkowie miłości Boga, Bliźniego i Ojczyzny : Edukacyjna sesja wykładowa 23 czerwca 2021 r. Dom Arcybiskupów Warszawskich. - Warszawa : Fundacja na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej, 2021. – S. 20-23 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2021/06/Materialy_pomocnicze_2021.pdf
6. Ociemniała Matka niewidomych i widzących (portret Matki Czackiej) / Jacek Moskwa // W: Kardynał Stefan Wyszyński i Matka Elżbieta Róża Czacka - nauczyciele i świadkowie miłości Boga, Bliźniego i Ojczyzny : Edukacyjna sesja wykładowa 23 czerwca 2021 r. Dom Arcybiskupów Warszawskich. - Warszawa : Fundacja na Rzecz Wymiany Informacji Katolickiej, 2021. – S. 13-19 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: https://www.ekai.pl/wp-content/uploads/2021/06/Materialy_pomocnicze_2021.pdf
7. Poglądy Matki Elżbiety Róży Czackiej na rehabilitację, kształcenie i wychowanie osób z niepełnosprawnością narządu wzroku w kontekście współczesnych oczekiwań / Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz // W: Kluczowe zagadnienia tyflopedagogiki i nauk pokrewnych / pod redakcją naukową Jadwigi Kuczyńskiej-Kwapisz, Marzeny Dycht, Emilii Śmiechowskiej-Petrovskij. - Wydanie I. - Kraków : Oficyna Wydawnicza Impuls, 2020. – S. 15-30
Wypożyczalnia: 183408
[Link do katalogu](#)
8. "Przedziwnie cudowna wymiana dóbr..." : o sensie cierpienia w ujęciu Matki Elżbiety Róży Czackiej / Elżbieta Przybył-Sadowska // W: Religia, religijność, duchowość : w poszukiwaniu nowych perspektyw : księga jubileuszowa dla Pawła M. Sochy od przyjaciół i uczniów / pod redakcją Haliny Grzymały-Moszczyńskiej i Dominiki Motak. - Kraków, 2015. - S. 203-211 [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://ruj.uj.edu.pl/bitstreams/0754970c-d68a-41d8-97ba-2cb2fe5a57c7/download>
9. Wkład rodziny Czackich w rozwój polskiej teorii i praktyki edukacyjnej / Danuta Apanel // W: Powiązania rodzinne wśród twórców polskiej teorii i praktyki edukacyjnej / pod red. Wiesława Jamrożka, Katarzyny Kabacińskiej, Krzysztofa Ratajczaka i Władysławy Szulakiewicz. - Poznań : Wydawnictwo Poznańskie, 2007. – S. 71-79
Wypożyczalnia: 167763
[Link do katalogu](#)

ARTYKUŁY Z CZASOPISM

1. Biblioteki brajlowska i czarnodrukowa Zakładu dla Niewidomych W Laskach / Agnieszka Chamera-Nowak // Przegląd Biblioteczny [online]. – 2017, nr 3, s. 305-323 [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <http://ojs.sbp.pl/index.php/pb/article/download/450/410>
2. Biografie świętych i błogostawionych kościoła rzymskokatolickiego – osób z niepełnosprawnościami – jako inspiracje oraz wzorce w przeszłości i w teraźniejszości / Aleksandra Szczesiul // Niepełnosprawność. Dyskursy pedagogiki specjalnej [online]. – 2025, nr 54, s. 237-258 [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/niepelnosprawnosci/article/download/13047/11662>
3. Błogostawiona Matka Elżbieta Róża Czacka : wybitna tyflopedagog / Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz // Szkoła Specjalna [online]. - 2022, nr 1, s. 56-69 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://czasopisma.aps.edu.pl/index.php/ss/article/download/2440/2150>
4. Błogostawiona Elżbieta Róża Czacka (1876-1961) – niewidoma Matka niewidomych / Edyta Chomentowska , Andrzej Grzybowski // Archiwum Historii i Filozofii Medycyny [online]. - 2022, nr 85, s. 103-113 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://journals.akademicka.pl/ahifm/article/view/5171/4770>

5. Czytając pisma Matki Elżbiety Czackiej (i księdza Władysława Kornitowicza)/Maria Prussak // Colloquia Litteraria [online]. – 2021, nr 1-2, s. 45-57 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/cl/article/view/10044/8773>
6. Dzieje Lasek do 1945 roku / Krzysztof Zwoliński // Mazowieckie Studia Humanistyczne [online]. – 1998, nr 2, s. 179-187 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/mazowieckie-studia-humanistyczne/1998-tom-4-numer-2/mazowieckie_studia_humanistyczne-r1998-t4-n2-s179-187.pdf
7. Dzieje rodziny Czackich na Wołyniu do XVIII wieku / Ewa Danowska // Przegląd Wschodnioeuropejski [online]. – 2015, nr VI/2, s. 11-26 [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://wmbc.olsztyn.pl/Content/1377/Przeglad-W-6-2-2015.pdf#page=11>
8. Dzielą nas zaledwie poglądy; rzecz o współpracy Marii Grzegorzewskiej i Elżbiety Róży Czackiej / Tomasz Fetzki // Biografistyka Pedagogiczna [online]. – 2022, nr 2, s. 389-407 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://czaz.akademiazamojska.edu.pl/index.php/bp/article/view/2032/2016>
9. Elżbieta Róża Czacka dla sprawy niewidomych. Wpływ na powstanie i rozwój tyflogologii w Polsce / Agnieszka Chamera-Nowak // Analecta. Studia i Materiały z Dziejów Nauki [online]. - 2025, nr 1, s. 229-251 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: https://www.ihnpan.pl/wp-content/uploads/2025/12/Analecta_2025_1_09_Chamera-Nowak.pdf
10. Laski jako przykład formacji katolickiej lat II Rzeczypospolitej / Rafał Łętocha // Studia Religiologica [online]. – 2001, z. 34, s. 129-138 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/8651152c-e483-42d1-99d7-0004a7e02bc3/content>
11. Mądrość wychowawcza Elżbiety Czackiej FSK ujawniona w stosunku do ludzi niewidomych i słabowidzących Małgorzata Łobacz // Polska Myśl Pedagogiczna [online]. - 2018, nr 4, s. 209–221 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://pdfs.semanticscholar.org/714d/9fe42eeadff1223c0e3e6f5df991ffd2e07b.pdf>
12. Miejsce prawdy w doświadczeniu Lasek / Józef Placha // Kwartalnik Naukowy [online]. – 2018, nr 4, s. 101-108 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://stowarzyszeniefidesetratio.pl/Presentations0/06-2018-4Placha.pdf>
13. Myśl i praktyka tyflopedagogiczna Matki Elżbiety - Róży Czackiej / Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz, Marzena Dycht // Forum Pedagogiczne [online]. - 2019, nr 1, s. 77-92 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/fp/article/view/3507/3305>
14. Nowi błogostawieni / Tomasz Krzyżak // Rzeczpospolita (Wydanie zasadnicze). - 2021, nr 213, s. A4
15. Opiekuńcza i wychowawcza działalność katolickich zgromadzeń zakonnych na terenie diecezji kijowsko-żytomierskiej / Wiktoria Wachowska // W: Chrześcijańskie inspiracje w pedagogice / redakcja naukowa Janina Kostkiewicz. - Kraków : Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, copyright 2011. – S. 143-162 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://ruj.uj.edu.pl/server/api/core/bitstreams/3741270a-cc5b-499b-a5bb-a4aec522cf94/content>
16. Początki Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża w Laskach w świetle materiałów archiwalnych / Elżbieta Przybył-Sadowska // Studia Religiologica [online]. – 2014, nr 3, s. 179–196 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://bibliotekanauki.pl/articles/640916>
17. Poglądy Matki Elżbiety Róży Czackiej a współczesne nurty teoretyczno-badawcze w tyflopedagogice / Kornelia Czerwińska // Pedagogika Katolicka : przegląd społeczno-humanistyczno-teologiczny : czasopismo Fundacji Campus w Stalowej Woli [online]. – 2023, nr 3, s. 172-182 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: https://www.pedkat.pl/images/download_pk33a/14-Czerwinska.pdf
18. Róża Czacka – Matka Elżbieta (1876-1961) / Alicja Gościńska // Szkoła Specjalna. – 1983, nr 4, s. 281-288

19. Róża Czacka (1876–1961) – pionierka polskiej tyflogologii, założycielka dzieła Lasek, niewidoma matka niewidomych / Małgorzata Łobacz // Scientific Bulletin of Chełm Section of Pedagogy [online]. – 2018, nr 2, s. 45-53 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-19653c3c-d886-43e7-9095-59b24d061efb?printView=true>
20. Sens przygodności człowieka na przykładzie życia Matki Elżbiety Róży Czackiej / Małgorzata Łobacz // Biografistyka Pedagogiczna [online]. – 2018, nr 1, s. 189-202 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <http://www.biografistykapedagogiczna.pl/index.php/bp/article/view/121/97>
21. Wychowanie do życia chrześcijańskiego według pism Matki Elżbiety Czackiej († 1961) / Jarosław M. Popławski // Roczniki Teologii Duchowości [online]. – 2010, nr 2, s. 187-203 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: [https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-issn-2081-6146-year-2010-volume-2-article-oai_ojs_tnkul_pl_article_14711?q=e0922aa6-c71c-4c16-b9e5-c26324eda517\\$1&qt=IN_PAGE](https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-issn-2081-6146-year-2010-volume-2-article-oai_ojs_tnkul_pl_article_14711?q=e0922aa6-c71c-4c16-b9e5-c26324eda517$1&qt=IN_PAGE)
22. Założenia tyflogiczne Róży Czackiej i ich ponadczasowe znaczenie z perspektywy stuletniej działalności Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Służebnic Krzyża / Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz // Forum Pedagogiczne. - 2018, nr 2, s. 139-151 – [Dostęp 18.02.2026]
Tryb dostępu: <https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/fp/article/view/2836/3184>
23. „Życie po niewidomemu” przełomem w rozwoju zainteresowań i działalności Matki Elżbiety Róży Czackiej / Elżbieta Dolata // Biografistyka Pedagogiczna [online]. – 2024, nr 3, s. 55-74 – [Dostęp 14.02.2026]
Tryb dostępu: <https://czaz.akademiazamojska.edu.pl/index.php/bp/article/view/2180/2640>

Olsztyn, 18.02.2026 r.

Opracowanie: Marlena Gałęziewska